

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

نگاه اجمالی به وضعیت صنعت، معدن و تجارت

در استان اصفهان

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی (گروه پژوهش‌های صنعت) با مشارکت
معاونت برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان‌ها

مرداد ۱۴۰۵

خلاصه مدیریتی^۱

استان اصفهان همواره به عنوان یکی از قطب های اقتصادی و صنعتی مهم کشور به ویژه در بخش های صنایع و تجهیزات فلزی، فولادی مطرح بوده و از جایگاه و توانمندی بالایی در این عرصه ها برخوردار بوده است. این استان با جمعیتی بالغ بر ۵٫۴ میلیون نفر (سهم از کل ۷ درصد) در رتبه سوم و با مساحتی در حدود ۱۰۷ هزار کیلومتر مربع (۶٫۵ درصد از مساحت کشور) در رتبه ششم قرار دارد. همچنین با سهم ۵٫۳ درصدی از ارزش افزوده کشور، جایگاه چهارم را در میان استان های کشور به خود اختصاص داده است.

بیشترین سهم از ارزش افزوده استان اصفهان به بخش «صنعت» با سهم ۴۳٫۲ درصد اختصاص دارد. بخش «سایر خدمات» با سهم ۳۱٫۵ درصد در رتبه دوم و بخش های «خدمات بازرگانی»، «کشاورزی» و «معدن» نیز به ترتیب با سهم های ۱۸٫۵ درصد، ۶٫۲ درصد و ۰٫۴ درصد در رتبه های بعدی قرار می گیرند. سهم بخش های «صنعت»، «خدمات بازرگانی» و «سایر خدمات» از میانگین کشوری بالاتر می باشد که نشان دهنده اهمیت این بخش ها در استان است. در بین رشته فعالیت های صنعتی استان، رشته فعالیت تولید فلزات پایه استان با سهم ۲۷٫۹ درصد از ارزش افزوده صنعتی و رشته فعالیت تولید کک، فرآورده های حاصل از پالایش نفت با سهم حدود ۱۶٫۹ درصد در رتبه بعدی قرار دارد. دو رشته فعالیت یاد شده در مجموع حدود ۴۴٫۸ درصد ارزش افزوده صنعتی استان را به خود اختصاص داده اند. مهمترین محصولات تولیدی استان شامل انواع الیاف پلی استر، انواع تلویزیون، روغن موتور تصفیه اول، سیمان، فولاد خام، ماشین لباسشویی، محصولات فولادی، نخ فلامیت پلی استر، یخچال و فریزر و کولر آبی است. نرخ بیکاری ۹٫۱ درصدی در بهار ۱۴۰۵ که برابر با کشور (۹٫۱ درصد) است و نرخ مشارکت ۴۰٫۳ در استان اصفهان که اختلاف ۰٫۴ درصدی با متوسط کل کشور دارد.

از منظر مشارکت در تجارت خارجی، ۱۰ ماه نخست سال ۱۴۰۴ حدود ۲٫۱ درصد از ارزش صادرات و ۱٫۲ درصد از ارزش واردات کشور از طریق گمرکات این استان انجام شده است. صادرات، عمدتاً متکی بر محصولاتمانند انواع سوخت های معدنی (۳۱٫۴ درصد)، انواع آهن، فولاد و چدن (۱۵٫۵ درصد)، شیر و لبنیات (۱۳ درصد)، فرش و کفپوش (۱۰٫۳ درصد) و انواع مس (۶٫۳ درصد) بوده است. واردات نیز شامل اقلامی مانند ماشین آلات نورد سرد و گرم و سایر موتورهای دیزل (۴۹٫۴ درصد)، مدارهای چاپی و مبدل های مخصوص چراغ های LED (۱۱ درصد)، آلیاژهای آلومینیوم (۷٫۴ درصد)، الیاف از رشته های سنتتیک و اکریلیک (۳٫۵ درصد) و فرومگنز (۲٫۵ درصد) بوده است.

مهمترین حوزه های صنعتی دارای اولویت شامل صنایع غذایی، منسوجات، پوشاک، تولید چوب و محصولات چوبی، صنایع تولید کک، پالایشگاه های نفت و گاز و سوخت هسته ای، تولید مواد و محصولات شیمیایی، پتروشیمی، تولید فلزات اساسی، تولید کانی غیرفلزی، تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات، تولید ماشین آلات و تجهیزات، تولید ماشین آلات و دستگاه های برقی، تولید تجهیزات پزشکی و اپتیک، تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر است. همچنین مهم ترین حوزه های معدنی دارای اولویت نیز شامل استخراج سنگ های فلزی (سرب، روی و آهن) و سایر سنگ های معدنی شامل (دولومیت، فلدسپات، بنتونیت، سنگ لاشه، مرمیت) می باشد.

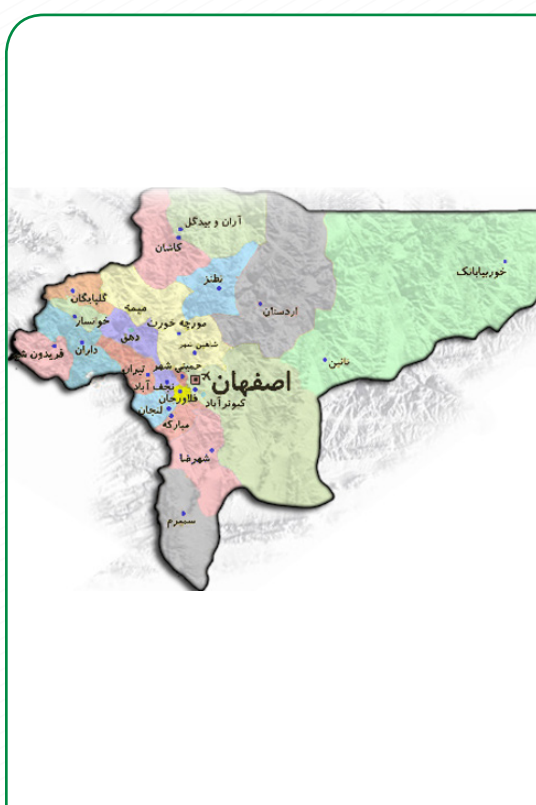
۱. این گزارش براساس آخرین آمار دریافتی از سازمان صمت استان ها تحت عنوان سیمای صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان انجام در مورخ ۱۴۰۵/۴/۲۴ شده است.

۱. مقدمه

استان اصفهان همواره به عنوان یکی از قطب های اقتصادی و صنعتی مهم کشور به ویژه در بخش های صنایع و تجهیزات فلزی، فولادی، معادن مطرح و از جایگاه و توانمندی بالایی در این عرصه ها برخوردار بوده است. استان اصفهان با جمعیتی بالغ بر ۵٫۴ میلیون نفر (سهم از کل کشور ۷ درصد) رتبه سوم و با مساحتی در حدود ۱۰۷ هزار کیلومتر مربع (۶٫۵ درصد) در رتبه ششم قرار دارد. بر اساس سهم از ارزش افزوده کشور نیز این استان رتبه چهارم با سهم ۵٫۳ درصدی در بین استان های کشور دارا می باشد. این گزارش با هدف شناخت وضعیت صنعتی، معدنی و تجاری استان اصفهان تهیه شده است. گزارش مشتمل بر بررسی مشخصات عمومی، سهم ارزش افزوده و اشتغال، شاخص های کلان بخش صنعت، معدن و تجارت (بر اساس داده های مرکز آمار ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت) و در انتها چشم انداز و حوزه های اولویت دار توسعه صنعتی، معدنی و تجاری استان را ارائه می دهد.

۲. مشخصات عمومی استان

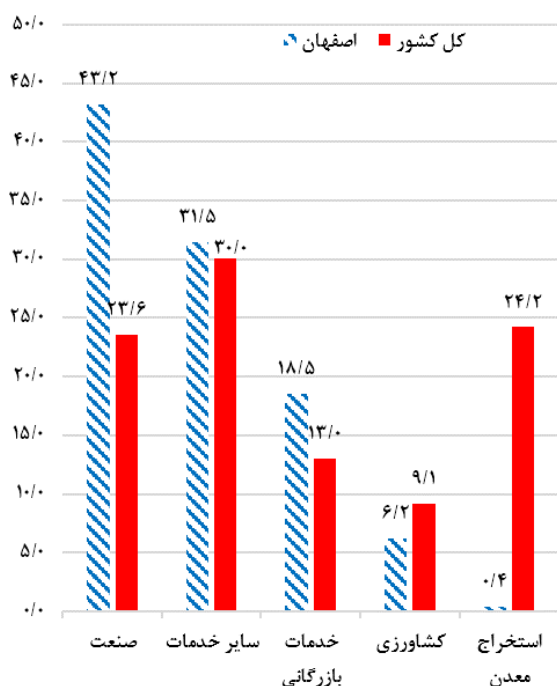

۱۰۷	مساحت استان (هزار کیلومتر مربع)
۶٫۵	مساحت استان نسبت به کل کشور (درصد)
۵٫۴	جمعیت استان (میلیون نفر)
۴۵۳ کیلومتر	فاصله مرکز استان تا تهران
شهرستان: ۲۹ شهر: ۱۱۴	تقسیمات کشوری
بخش: ۵۵ دهستان: ۱۳۳	
کل: ۳۴۱ صنعت: ۳۰ معدن: ۲۶ تجارت: ۵۱ سایر: ۲۳۴	تعداد شاغلین در سازمان صمت
۱ میلیون نفر	اشتغال بخش صمت استان
۲	پایانه صادراتی
۵	گمرک
۱	فرودگاه
دارد	راه آهن

۸۳ شهرک به مساحت ۲۵۸ هکتار	تعداد شهرک ها و نواحی صنعتی در حال بهره برداری	شهرک ها و نواحی صنعتی
۴ منطقه به مساحت ۱۳۹۶ هکتار	تعداد مناطق ویژه اقتصادی	

۳. سهم ارزش افزوده و اشتغال استان

نمودار ۳-۱. سهم ارزش افزوده اصفهان و کل کشور (براساس آخرین آمار منتشره مرکز آمار ایران)

- سهم ارزش افزوده استان اصفهان از کشور: ۵٫۴ درصد (رتبه چهارم کشور)؛
- سهم بخش صنعت از ارزش افزوده استان: ۴۳٫۲ درصد (میانگین کشوری ۲۳٫۶ درصد)؛
- سهم بخش سایر خدمات از ارزش افزوده استان: ۳۱٫۵ درصد (میانگین کشوری ۳۰ درصد)؛
- سهم بخش خدمات بازرگانی از ارزش افزوده استان: ۱۸٫۵ درصد (میانگین کشوری ۱۳ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از ارزش افزوده استان: ۶٫۲ درصد (میانگین کشوری ۹٫۱ درصد)؛
- سهم بخش معدن (شامل نفت و گاز) از ارزش افزوده استان: ۰٫۴ درصد (میانگین کشوری ۲۴٫۲ درصد)؛

نمودار ۳-۲. سهم اشتغال بخش های اقتصادی استان اصفهان بهار ۱۴۰۵ - درصد

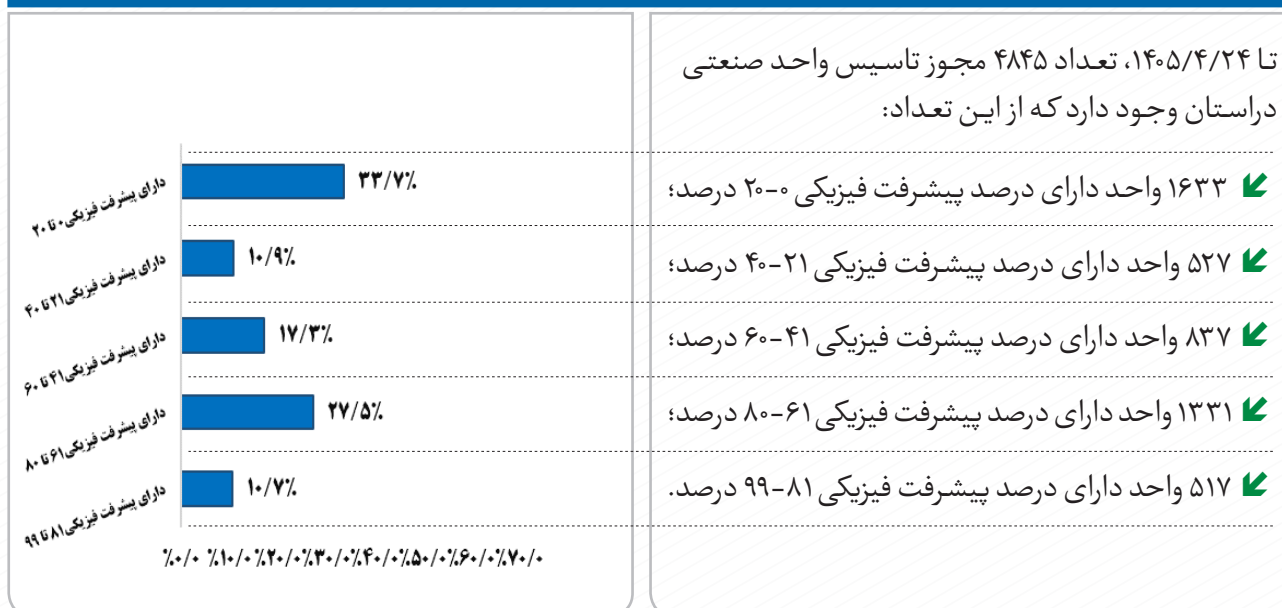
- نرخ بیکاری استان: ۹٫۱ درصد (متوسط کشور ۹٫۱ درصد)؛
- نرخ مشارکت اقتصادی: ۴۰٫۳ درصد (متوسط کشور ۴۰٫۷ درصد)؛
- سهم اشتغال استان از کل کشور: ۹ درصد
- سهم بخش صنعت و معدن از اشتغال استان: ۳۸٫۷ درصد (متوسط کشور ۳۱ درصد)؛
- سهم بخش خدمات از اشتغال استان: ۵۲٫۳ درصد (متوسط ۵۳٫۸ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از اشتغال استان: ۹ درصد (متوسط کشور ۱۵٫۱ درصد)؛

۴. بررسی وضعیت صنعت، معدن و تجارت در استان

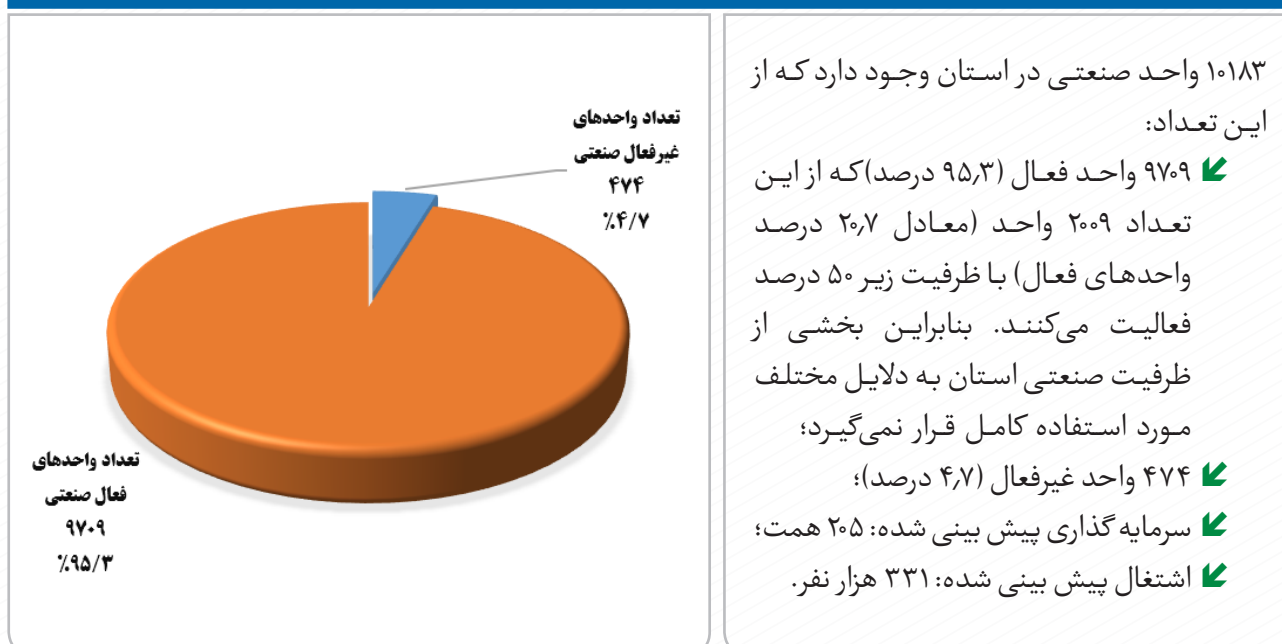
الف. تا ۱۴۰۵/۴/۲۴، تعداد ۴۸۴۵ مجوز صنعتی در استان (۷ درصد از کل کشور) با پیش بینی سرمایه گذاری ۱۴۲۷ همت و اشتغال ۱۶۲ هزار نفر وجود دارد که وضعیت پیشرفت فیزیکی آنها به شرح نمودار زیر است.

نمودار ۴-۱. پیشرفت فیزیکی واحدهای در دست احداث استان اصفهان تا ۱۴۰۵/۵/۲۴

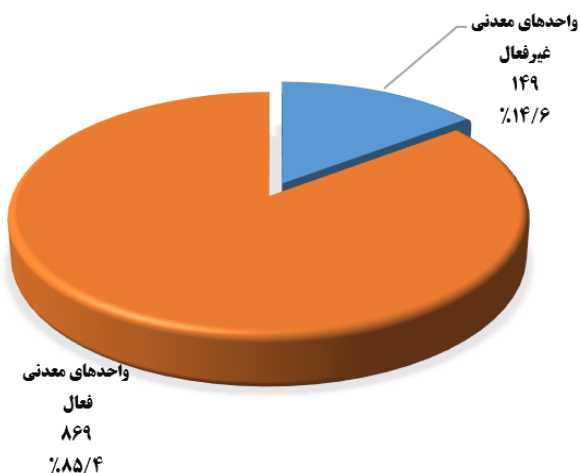
ب. وضعیت واحدهای صنعتی فعال و غیرفعال:

نمودار ۴-۲. وضعیت واحدهای صنعتی استان اصفهان تا ۱۴۰۵/۴/۲۴

ج. وضعیت واحدهای معدنی فعال و غیرفعال:

نمودار ۴-۳. وضعیت واحدهای معدنی استان اصفهان تا ۱۴۰۵/۴/۲۴

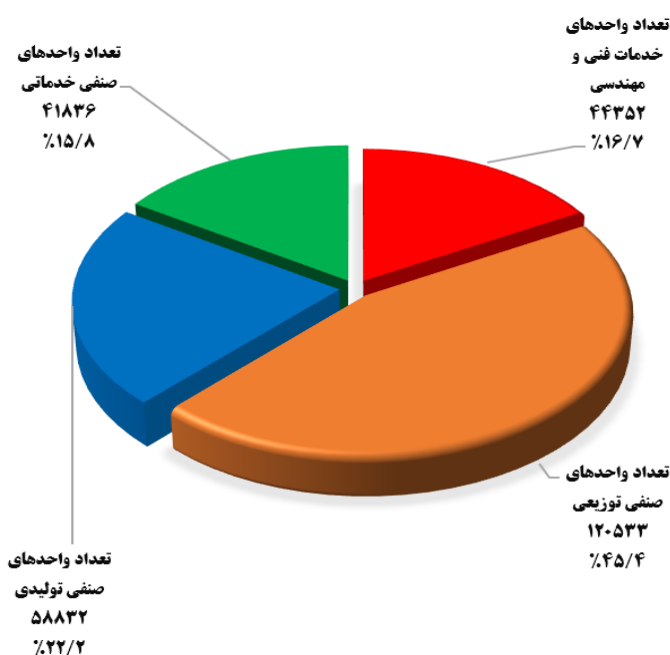

در کل استان ۱۰۱۸ واحد معدنی وجود دارد که:

- ۸۶۹ واحد فعال (حدود ۸۵٫۴ درصد کل واحدها)؛
- ۱۴۹ واحد غیرفعال (حدود ۱۴٫۶ درصد)؛
- تعداد پروانه اکتشاف: ۳۶۲ فقره؛
- گواهی کشف: ۶۳ فقره؛
- میزان اشتغال بالقوه: ۹۸۷۶ نفر؛
- میزان اشتغال بالفعل: ۸۶۰۶ نفر؛
- ظرفیت استخراج بالقوه: ۶۷ میلیون تن؛
- ظرفیت استخراج بالفعل: ۵۸ میلیون تن.

د. وضعیت واحدهای صنفی:

نمودار ۴-۴. وضعیت واحدهای صنفی استان اصفهان تا ۱۴۰۵/۴/۲۴

از تعداد ۲۶۵ هزار واحد صنفی دارای پروانه کسب:

- حدود ۵۸٫۸ هزار واحد تولیدی؛
- حدود ۱۲۰٫۵ هزار واحد توزیعی؛
- حدود ۴۱٫۸ هزار واحد خدماتی؛
- حدود ۴۴٫۴ هزار واحد خدمات فنی و مهندسی؛

- تعداد فروشگاه های بزرگ: ۱۶۶؛
- تعداد شعب فروشگاه های زنجیره ای: ۳۰؛
- تعداد کل انبارها: ۶۵۱۶۵؛
- تعداد کل انبارهای فعال: ۱۹۸۵۱؛
- تعداد سردخانه های فعال: ۵۷؛
- تعداد اتاق اصناف: ۲۴؛
- تعداد اتحادیه صنفی: ۵۰۱؛
- اشتغال اصناف: ۶۶۳٫۸ هزار نفر.

ه. تجارت (صادرات و واردات) استان:

- تعداد صادرکنندگان فعال استان: ۱۸۳۰ نفر؛
- تعداد کارت بازرگانی فعال تولیدی: ۲۲۰۹ کارت؛
- تعداد کارت بازرگانی فعال بازرگانی: ۲۸۲۴ کارت.

رشته فعالیت	کد آیسیک	رشته فعالیت	کد آیسیک
تولید فرآورده های پالایش شده نفت	۱۹۲۰	تولید اسلحه و مهمات	۲۵۲۰
تولید موتور سیکلت	۳۰۹۱	تولید ماشین آلات متالورژی - ذوب فلزات	۲۸۲۳
ریخته گری آهن و فولاد	۲۴۳۱	تولید طناب، ریسمان، نخ چند لایه و تور	۱۳۹۴
بافندگی منسوجات	۱۳۱۲	تولید الیاف مصنوعی	۲۰۳۰
ریخته گری فلزات غیر آهنی	۲۴۳۲	تولید قالی و قالیچه	۱۳۹۳
تولید کالاهای نساجی آماده - به جز پوشاک	۱۳۹۲	تولید آهن و فولاد پایه	۲۴۱۰
تولید خمیر کاغذ، کاغذ و مقوا	۱۷۰۱	تولید جواهرات و کالاهای وابسته	۳۲۱۱
چکش کاری، پرسکاری، قالب زنی، پتک کاری، شکل دهی فلزات با غلتک و متالورژی گردها	۲۵۹۱	تولید باتری و انباره	۲۷۲۰
تولید اجاق و کوره و مشعل های کوره	۲۸۱۵	تولید فرآورده های نسوز	۲۳۹۱
اره برقی ثابت - تولید	۲۸۲۲	تولید کالاهای ورزشی	۳۲۳۰
تولید ابزار دستی موتوردار	۲۸۱۸	تولید یاتاقان، چرخ دنده و دیفرانسیل	۲۸۱۴
فعالیت های خدماتی وابسته به چاپ	۱۸۱۲	تکمیل منسوجات	۱۳۱۳
تولید سایر فرآورده های چینی و سرامیکی	۲۳۹۳	برش و شکل دهی و پرداخت سنگ	۲۳۹۶
تولید لوکوموتیوهای راه آهن و وسایل نقلیه ریلی	۳۰۲۰	آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی	۱۳۱۱
تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص	۲۸۲۹	تولید پارچه های کشفاب و قلاب بافی	۱۳۹۱
تولید مواد شیمیایی اساسی	۲۰۱۱	ساخت تجهیزات اندازه گیری، آزمون، راهبری و کنترل	۲۶۵۱

ماخذ: محاسبات تحقیق بر اساس آخرین آمار منتشر مرکز آمار (کد آیسیک ۴ رقمی به تفکیک استان)، ۱۴۰۲

با توجه به جدول ۱-۴، صنایع کارخانه ای پیشران اصفهان را می توان در پنج گروه اصلی به شرح زیر دسته بندی کرد.

۱. صنایع استراتژیک دفاعی:

🔹 تولید اسلحه و مهمات (۲۵۲۰)

۲. صنایع نساجی و منسوجات پیشرفته:

🔹 تولید طناب، ریسمان، نخ چند لایه و تور (۱۳۹۴)

🔹 تولید الیاف مصنوعی (۲۰۳۰)

🔹 تولید قالی و قالیچه (۱۳۹۳)

🔹 بافندگی منسوجات (۱۳۱۲)

🔹 آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی (۱۳۱۱)

۳. صنایع فلزی و ماشین سازی:

🔹 تولید ماشین آلات متالورژی و ذوب فلزات (۲۸۲۳)

🔹 تولید آهن و فولاد پایه (۲۴۱۰)

➤ تولید یاتاقان، چرخ دنده و دیفرانسیل (۲۸۱۴)

➤ ریخته‌گری آهن و فولاد (۲۴۳۱)،

➤ چکش کاری، پرسکاری و شکل دهی فلزات (۲۵۹۱)،

➤ ریخته‌گری فلزات غیرآهنی (۲۴۳۲)

➤ تولید لوکوموتیو و وسایل نقلیه ریلی (۳۰۲۰)

➤ تولید موتورسیکلت (۳۰۹۱)

۴. صنایع کانی غیرفلزی و مصالح:

➤ تولید فرآورده‌های نسوز (۲۳۹۱)

➤ برش، شکل دهی و پرداخت سنگ (۲۳۹۶)

➤ تولید سایر فرآورده‌های چینی و سرامیکی (۲۳۹۳)

۵. سایر صنایع:

➤ تولید باتری و انباره (۲۷۲۰)

➤ ساخت تجهیزات اندازه‌گیری، آزمون و کنترل (۲۶۵۱)

➤ تولید جواهرات (۳۲۱۱)

➤ تولید فرآورده‌های پالایش شده نفت (۱۹۲۰)

➤ تولید خمیرکاغذ، کاغذ و مقوا (۱۷۰۱)

➤ تولید کالاهای ورزشی (۳۲۳۰).

مهمترین محصولات تولیدی استان اصفهان:

۱. الیاف پلی استر؛

۲. انواع تلویزیون؛

۳. روغن موتور تصفیه اول؛

۴. سیمان؛

۵. فولاد خام؛

۶. ماشین لباسشویی؛

۷. محصولات فولادی؛

۸. نخ فلامیت پلی استر؛

۹. یخچال و فریزر؛

۱۰. کولر آبی.

۵. چشم انداز و حوزه های دارای اولویت صنعتی، معدنی و تجاری استان اصفهان در سند آمایش

الف. چشم انداز ۱۴۲۴ استان اصفهان

➤ قطب ملی فعالیت های صنعتی در حوزه های آهن و فولاد، شیمیایی و پتروشیمی، تولید لوازم خانگی، خودرو و قطعات آن، مصنوعات طلا و نقره و سایر سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی، تولید صنایع دستی و فعالیت های دانش بنیان؛

➤ در مقیاس منطقه ای، تامین کننده دانش فنی نوین برای بخش های مختلف اقتصادی منطقه، هماهنگ کننده و تنظیم کننده فرآیندهای لجستیکی منطقه و حوزه مرکزی کشور.

ب. حوزه های دارای اولویت

➤ **صنعت:** شامل صنایع غذایی، منسوجات، پوشاک، تولید چوب و محصولات چوبی، صنایع تولید کک، پالایشگاه های نفت و گاز و سوخت هسته ای، تولید مواد و محصولات شیمیایی، پتروشیمی، تولید فلزات اساسی، تولید کانی غیرفلزی، تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات، تولید ماشین آلات و تجهیزات، تولید ماشین آلات و دستگاه های برقی، تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی، تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر؛

➤ **معدن و صنایع معدنی:** شامل استخراج زغال سنگ، استخراج سنگ فلزی (سرب، روی، آهن) استخراج سایر سنگ های معدنی (دولومیت، فلدسپات، بنتونیت، سنگ لاشه، مرمیت)؛

➤ **تجارت:** خدمات بازرگانی و خدمات پشتیبان تولید.

مؤسسه مطالعات پژوهش های بازرگانی

استان اصفهان همواره به عنوان یکی از قطب های اقتصادی و صنعتی مهم کشور به ویژه در بخش های صنایع و تجهیزات فلزی، فولادی، معادن مطرح و از جایگاه و توانمندی بالایی در این عرصه ها برخوردار بوده است. استان اصفهان با جمعیتی بالغ بر ۵/۴ میلیون نفر (سهم از کل کشور ۷ درصد) رتبه سوم و با مساحتی در حدود ۱۰۷ هزار کیلومتر مربع (۶/۵ درصد) در رتبه ششم قرار دارد.

با مشارکت

مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی / معاونت برنامه ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان ها

مؤسسه مطالعات پژوهش های بازرگانی

WWW.ITSR.IR

آدرس: خیابان کارگر شمالی، بالاتر از بلوار کشاورز، نبش کوچه همدان، پلاک ۱۲۰۴

تلفن: ۸۰-۶۶۴۲۳۷۸-۶۶۹۲۹۶۳۴ نمابر: ۶۶۹۲۹۶۳۴

info@itsr.ir

